

Pleme Masai kao područje istraživanja za unikatnu kolekciju tekstilnog nakita

Čiček-Kovačević, Dorotea

Undergraduate thesis / Završni rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Textile Technology / Sveučilište u Zagrebu, Tekstilno-tehnološki fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:201:215099>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-15**

Repository / Repozitorij:

[Faculty of Textile Technology University of Zagreb - Digital Repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
TEKSTILNO – TEHNOLOŠKI FAKULTET
SVEUČILIŠNI PREDDIPLOMSKI STUDIJ

Dorotea Čiček Kovačević

**PLEME MASAI KAO PODRUČJE ISTRAŽIVANJA
ZA UNIKATNU KOLEKCIJU TEKSTILNOG NAKITA**

ZAVRŠNI RAD

Zagreb, rujan 2017.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
TEKSTILNO – TEHNOLOŠKI FAKULTET
SVEUČILIŠNI PREDDIPLOMSKI STUDIJ

Dorotea Čiček Kovačević

**PLEME MASAI KAO PODRUČJE ISTRAŽIVANJA
ZA UNIKATNU KOLEKCIJU TEKSTILNOG NAKITA**

Maasai tribe as an area of research
for a unique collection of textile jewelry

ZAVRŠNI RAD

Voditelj rada: doc. art. **Koraljka Kovač Dugandžić,**

Članovi ispitnog povjerenstva: doc. art. **Helena Schultheis Edgeler**
izv. prof. dr. sc. **Mirna Rodić**
asistent ak. slik. graf. **Marin Sovar**

Zagreb, rujan 2017.

SAŽETAK

Masai su pastirski narod koji živi na području Kenije i Tanzanije na prostranim istočnoafričkim ravnicama. Kroz stoljeća su se ti nomadi selili sa svojom stokom u potrazi za ispašom.

U današnje vrijeme brzo izumiru jedinstveni običaji i kultura Masaia. U mnogim područjima Masai se ne mogu slobodno kretati sa svojom stokom jer su pretvorena u rezervate.

Pleme Masai poznato je po svom tradicionalnom ručno izrađenom nakitu.

Nakit izrađuju isključivo žene u svoje slobodno vrijeme. Izrada nakita je važan način kroz koji žene pokazuju svoju kreativnost.

Nakit Masaia je i moja inspiracija za ovaj rad.

Ključne riječi: Masai, nakit, kultura

Maasais are sheppard people who live in Kenya and Tanzania on spaceous easternafrical fields. Throughout the centuries, they, as nomads have been moving away with their livestock in search for pasture.

Nowadays, unique customs and culture of Maasai people rapidly die. In many areas, the Maasai can not move freely with their cattle because their lands are converted into reservation. Maasai tribe is known for their traditional handmade jewelry. Jewelry is made exclusively by women in their free time. For women, making jewelry is an important way of showing thei creativity.

Maasai jewelry is the inspiration for this research.

Keywords: Maasai, jewelry, culture

Sadržaj

1. UVOD	1
2. PLEME MASAI	2
2.1. Povijest i geografski položaj	2
2.2. Način života i kultura	4
2.3. Put zrelosti	7
2.4. Prehrana	8
2.5. Maasai –što im donosi budućnost	9
2.6. Nakit i odijevanje.....	11
2.7. Odjeća	14
3. INSPIRACIJA	19
4.METODA RADOVA.....	23
5. LIKOVNA ANALIZA RADOVA	24
6. ZAKLJUČAK.....	28
7. LITERATURA	29

1. UVOD

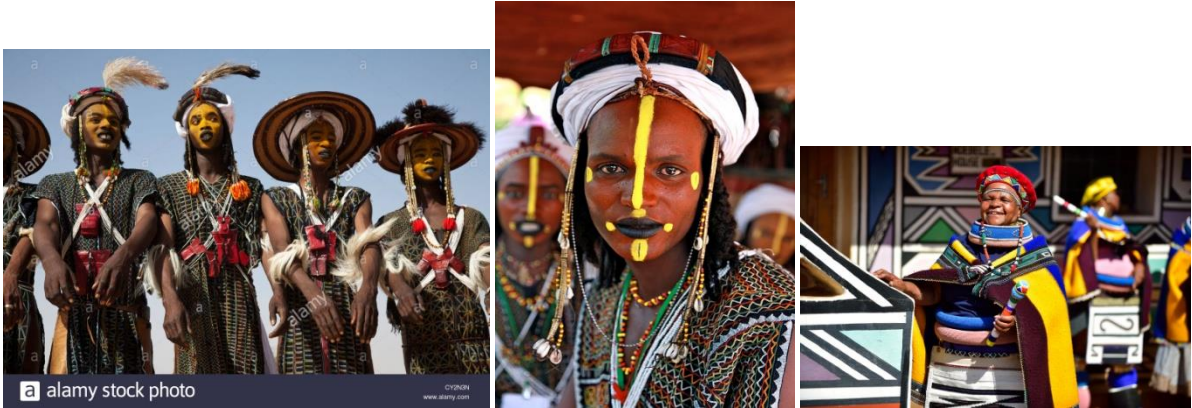
Pleme Masai obitava na području afričkog velikog jezera i potiče iz Južnog Sudana. Govore Nilo-saharskim jezikom koji još uključuje *Samburu* i *Kalenjin* plemena. Masai su poznati kao ratnici i stočari, kao većina bantu naroda u regiji. Masai kao i druga plemena u istočnoj Africi su usvojila običaje iz susjednih plemena iste govorni skupine, kao što su podjela na dobne skupine od kojih se ističe skupina ratnika. Od inicijacije do prelaska u sljedeću dobro skupinu ratnici žive u odvojenim ratničkim selima (*Manyat*). Zahvaljujući vojnoj nadmoći nad susjedima, Masai su do pod kraj 19. stoljeća nadzirali područje od Viktorijina jezera do Indijskog oceana i zadržali svoju tradicionalnu religiju (sveprisutno božanstvo *Nkai*). Svakim danom populacija raste pa tako iz popisa stanovništva iz 2009. godine u Keniji je popisano skoro milijun stanovnika.

Slika 1. Crtež masai žena

2. PLEME MASAI

Masai se nalaze na afričkom kontinentu koji je drugi najveći kontinent po veličini i po broju stanovnika. U Africi se nalaze mnogobrojna plemena kao što su: Berbert, Tuarezi, Dogoni, Fulani, Bororo, Surme, Pigmejci, Himbe, Ssani (Bušmani), Ndebele i mnogi drugi.

Slika 2,3,4. Plemena Tuarezi, Bororo, Ndebele

2.1. Povijest i geografski položaj

Prema vlastitoj usmenoj predaji, Masai su došli iz doline Nila sjeverno od jezera Turkana (sjeverozapadna Kenija) i počeli su se kretati prema jugu oko 15. stoljeća došavši do teritorija koji se proteže od sada već sjeverne Kenije do središnje Tanzanije između 17. i 18. stoljeća. Mnoga plemena su se prisilno raselila na tom području zbog dolaska Masaia, dok su neka plemena ostala i asimilirala se u Masai društvo. Premda Masai nisu jedina plemena koja su migrirala i ulazila u tuđe teritorije, oni su najpoznatije i najrasprostranjenije pleme koje je došlo iz doline Nila.

Najveće područje na kojem su obitavali Masai je bilo sredinom 19. stoljeća i pokrivala je skoro cijelu Veliku Rafit dolinu i susjedne zemlje brda Marasabit na sjeveru do Dodome na jugu.

Masai plemena kao i većina plemena na području doline Nila su bili stočari, ali Masai su bili i vješti ratnici koji su se najčešće koristili strijelama i štitovima, a suparnici su se najviše bojali batova (*ornika*) koji su mogli točno pogoditi u metu čak u udaljenosti od 100 m. Bili su toliko opasni da postoji izvješće iz 1852. godine o kretanju 800 Masai ratnika prema sadašnjoj Keniji, te izvješće iz 1857. godine kada su raselili cijelu „*Wamuafi divljinu*“ u sada

već jugoistočnoj Keniji – Masai ratnici su zaprijetili Mambusu, gradu na obali Kenije. Zbog te daleke migracije Masai su najjužniji narod koji je potekao iz doline Nila.

Slika 5,6. Masai ratnik sa batom ornika

Svoj je danak uzelo kolonijalno razdoblje. Primjerice, vladavina Britanaca zbog kojih su do 1911. izgubili čak 60 posto svojih područja, te stvaranje mnogih nacionalnih parkova, rezervata ili konzervacijskih područja, poput Serengetija, Manyare, Ngorogora, Amboselia, Masaai Mare, Samburu, Nakuru ili Tsavo.

Slika 7. Područje obitavanja Masaia

2.2. Način života i kultura

Masai su pastirski narod koji živi na području Kenije i Tanzanije, u prostranim istočnoafričkim ravninama velike rasjedne doline. Oni žive onako kako su stoljećima živjeli njihovi preci. Nisu opterećeni računanjem vremena, već je njihov ritam života određen izlaskom i zalaskom sunca i ciklusima izmjene godišnjih doba.

Masai su nomadski narod koji prevaljuje velike udaljenosti u potrazi za pašnjacima. Po legendi vjeruju da sva stoka na zemlji pripada njima. Legenda kaže da je Bog u početku imao tri sina, te je svakom dao jedan dar. Prvi je sin dobio strijelu da je koristi u lovu, drugi je dobio motiku da s njom obrađuje zemlju, a treći je dobio štap da bude pastir. Taj posljednji sin je otac naroda Maasaia.

Maasai su snažno patrijarhalno društvo. Stariji muškarci, zajedno sa umirovljenim starješinama, odlučuju o glavnim pitanjima unutar zajednice. Za sve sporove izvan suda prakticira se *amatu* što znači *napraviti mir* ili *arop* što uključuje ispriku. Sporovi se rješavaju i plaćanjem u stoci.

U zajednici Maasaia društveni položaj i ugled muškarca ovisi o veličini njegova stada i broju djece. Čovjek koji ima manje od 50 grla stoke smatra se siromašnim. Uz pomoć žena i mnogobrojne djece svaki se muškarac nada da će povećati stado i na taj način postati cjenjeniji i bogatiji.

Slika 8. Masai u ispaši

Članovi obitelji emocionalno se vežu za svoju stoku. Stoka se obilježava dugim linijama i zamršenim šarama čija je svrha uljepšavanje životinja, a ujedno i označava kome pripada. Žene plemena Masai obično grade nastambe. Pri gradnji koriste granje koje spajaju tako da između njih isprepletu vlati trave, a potom ih premažu kravljim izmetom. Nastambe su raspoređene tako da zajedno tvore veliki krug u čijem se središtu nalazi Kral – zaštićeni prostor u kojem noću obitava stoka. Čitavo naselje ograđeno je ostrim, trnovitim granama koje štite ljude i stoku od napada grabežljivaca.

Slika 9. Žene ispred tradicionalne kuće

Masajima život ovisi o zdravlju stoke – piju kravlje mlijeko, a izmet im služi za ogrjev i izradu nastambi. Oni rijetko ubijaju goveda da bi jeli njihovo meso. U tu svrhu uzgajaju koze i ovce, no kada govedo ubiju iskoristi se svaki njegov dio. Rogovi služe kao neka vrsta posude, od papaka i kostiju izrađuju se ukrasi, a kožu štave i koriste za izradu obuće, odjeće, prekrivača i užadi. Dok muškarci obitavaju sa svojom stokom na pašnjacima, žene su usredotočen na dom. Tijekom dana žene odlaze po vodu i drvo za ogrjev, uređuju nastambu i vode brigu o djeci. Za vrijeme vrućih razdoblja tijekom dana žene sa skupljaju u sjeni drvetu, vode razgovore i izrađuju nakit sa zalaskom sunca dolazi muškarci sa stokom i žene prekidaju svoj rad da bi ih dočekale i pomuzle krave u duguljaste tikve. Uvečer je hladno i svi

se skupljaju oko vatre. Najčešće stari članovi pričaju o povijesti Masaia i nekim junačkim djelima Masaiskih ratnika. U odgoju djece sudjeluju svi članovi zajednice. Roditelji podučavaju djecu o tradicionalnom načinu liječenja te o ritualima i običajima Masaia koji utječu na svaki aspekt njihova života.

Slika 10. Žene izrađuju nakit

Kako sve više rastu, mladi se upoznaju s običajima i obredima koji će obilježiti razdoblje u kojem prestaju biti djeca i postaju odrasli. Upoznaju se sa ritualima koji su povezani s bolešću, zlom kobi, sklapanjem braka i smrću. Masai vjeruju da će onaj tko ne bude vršio obrede biti proklet. Monoteistički Masai obožavaju jedno božanstvo koje se zove Enkai ili Engai. Engai ima dvojnu prirodu: Engai narok (crni bog) je dobroćudan, a Engai na –Nyoke (crveni bog) je osvetoljubiv. Postoje također i dva totem društva Masai: Oodo Mongi (crvena krava) i Orok Kiteng (crna krava).

Božja planina Ol Dinyo Lengai nalazi se u sjevernoj Tanzaniji i može se vidjeti s jezera Natron u najjužnijem dijelu Kenije.

Središnja figura u vjerskom sustavu Masaia je *Laibon* u čiju ulogu je uključeno šamansko iscjeljivanje, proricanje, proročanstva te osiguravanje uspjeha u ratu ili odgovarajućim kišama.

Slika 11. Laibon sa djecom

Mnogi su Maasai prihvatili kršćanstvo i islam, ali su stari običaji ostali.

2.3. Put zrelosti

Kako djevojčice i dječaci sve više rastu, imaju različit put sazrijevanja. Roditelji mogu ugovoriti brak u ime kćeri dok je ona još malo dijete. Uobičajeno je da se uda za muškarca koji je znatno stariji od nje i da živi zajedno sa drugim ženama u njegovom domu. U isto vrijeme dječaci se blisko druže sa svojim vršnjacima. Oni će zajedno proživjeti razdoblje u kojem će od neiskusnih dječaka postati pravi ratnici. Naučit će štititi svoje naselje, izvore vode, stoku.

Kad ratnici navršu 30 godina dolaze do posljednje faze na putu do zrelosti. Na njima se vrši obred inicijacije koji označava da su postali zreli i da se mogu oženiti i postati punopravni članovi društva. *Eunoto* je ceremonija ratnika koja uključuje deset i više dana pjevanja plesa i rituala. Ceremonija počinje tako da svi sudionici stanu u krug i počinju se

kretati u ritmu. Ples se ubrzava. Nevine djevojke nose veliki disk koji obujmljuje vrat. Kod plesa koriste kretanje diska kako bi pokazale svoju umilnost i fleksibilnost.

Masai ratnici jedan po jedan dolaze do sredine kruga i izvode niz vrlo visokih skokova pri čemu ne dopuštaju da pete dodirnu tlo. Članovi grupe mogu povećati visinu svojih glasova na temelju visine skoka.

Slika 12. Ples na ceremoniji eunoto

2.4. Prehrana

Tradicionalna prehrana Masai plemena sastojala se od sirovog mesa, sirovog mlijeka i sirove krvi stoke. Povrće i voće koriste vrlo rijetko. Istraživanja su pokazala da su Masai s takvom prehranom vrlo zdravi ljudi. Istraživanja međunarodnog stočarskog centra u Africi iz 1991. godine pokazuju veliku promjenu u prehrani stanovništva. Obrocima dominira kukuruz, krumpir, kupus i riža, ali još uvijek dominira mlijeko koje po osobi premašuje 1 litru. Mješavina krvi stoke i mlijeka koristi se i danas kao ritualno piće za posebne proslave i kao hrana za bolesne.

Slika 13. Kravlja krv

2.5. Masai – što im donosi budućnost

U današnje vrijeme brzo izumiru jedinstveni običaji i kultura Masaija. U nekim područjima Masai se ne mogu slobodno kretati sa svojom stokom. Velika područja u kojima su obitavali pretvorena su u rezervate divljih životinja ili se grade stambena naselja. Mnoga područja se koriste kao poljoprivredna zemljišta.

Održavanje tradicionalnog pastirskog načina života postaje sve teže otkako je antropolog, Melville Herskovits, pomogao utjecati na ekologe i kreatore politike o štetama koje Masai uzrokuju u savani. Taj se koncept kasnije dokazao kao lažan, ali je još uvijek duboko ukorijenjen u umu ekologa i Tanzanijaca. To je utjecalo na britanske kolonijalne kreatore politike 1951. godine kako bi uklonili sve Masai iz Nacionalnog parka Serengeti i odvezli ih na područja oko Ngorongoro Conservation Area (NCA). Plan NCA-e bio je prije svega staviti interese Masai, ali ovo obećanje nikada nije bilo ispunjeno.

Slika 14. Djeca ispred tradicionalne kuće

Moderna vremena su u raskolu s običajima naroda Masai, a najveći problem je u nedostatnom obrazovanju. Nemaju novina ni vijesti, koriste stare knjige u obrazovanju i ne znaju kako se zemlja razvija. Ipak, sadašnji premijer je podrijetlom Masai i on mnogo radi na tom području. Puno pomažu i različite dobrotvorne organizacije.

Nema kompjutora, nema struje, oni žive od prodaje stoke. Više ne smiju loviti divlje životinje, a obično kupuju kukuruz i grah. Masai se obrazuju, ali ne na onoj razini na kojoj bi trebali. U selu nema posla, neki od njih počinju obrađivati zemlju, no u nekim područjima, poput područja Ngorogoroa, djelatnosti su im ograničene. Tamo ne smiju obrađivati zemlju i ima određenih mjesta gdje smiju graditi. Dodatnu zaradu često dobivaju od turizma. S druge strane, dobro je da su im djelatnosti ograničene kako bi se očuvala priroda, a i oni shvaćaju da je od velike važnosti da budu tamo.

Mnogo je pripadnika plemena Masai promijenilo način života. Potiskivanjem plemena iz rezervata morali su otići u velike gradove napuštajući svoja sela i tradicionalni način života. Sve više njih radi kao konobari, prodavači prepoznatljivog masajskog nakita i mineralnog kamenja ili kao turistički vodiči.

Nekad prakticirano genitalno obrezivanje žena, koje je danas zakonom zabranjeno u Keniji i Tanzaniji, sada se zamjenjuje obredom rezanja riječima u koje je uključeno pjevanje i ples. Danas je žena ta koja je ovo društvo učinila tako poznatim diljem svijeta. Nekad pokorna, danas ipak punopravni član društva. Zapadni svijet donio je mnogo loših stvari u to društvo, ali je ženama ipak donio napredak i ravnopravnost.

Slika 15. Starješine

2.6. Nakit i odijevanje

Pleme Masai poznato je po svom tradicionalnom ručno izrađenom nakitu koje je isprva bilo rađeno od tada tradicionalnih i lokalnih sirovina kao što su: razne sjemenke, drvo, kože, bakra, te mjeda. Nakon dolaska Europljana krajem 19. stoljeća, materijali za izradu nakita se mijenjaju i zamjenjuju i staklene i plastične perlice, po kojima su Masai danas poznati.

Nakit izrađuju isključivo žene u svoje slobodno vrijeme kada obave svoje dužnosti u domaćinstvu. Izrada nakita je važan način kroz koji žena pokazuje svoje društveno razumijevanje i kreativnu sposobnost.

Slika 16. Žena izrađuje nakit

Nakit koji stvaraju nije samo lijep već ima i važno kulturno značenje. Nakit pojedinca označit će njegov društveni status. Općenito pojedinci visokog društvenog statusa nosit će više šareni i bogati nakit. Izrađeni nakit također služi kao važan izvor prihoda za Masai. Turisti koji posjećuju regije u Keniji i sjevernoj Tanzaniji naći će puno lijepih unikatnih ogrlica i ostalog nakita.

Kod Masaia nakit ima veliki statusni simbol, ali i bitnu ulogu u raznim formalnim i neformalnim događanjima koja se događaju u plemenu.

Slika 17. Masai žene

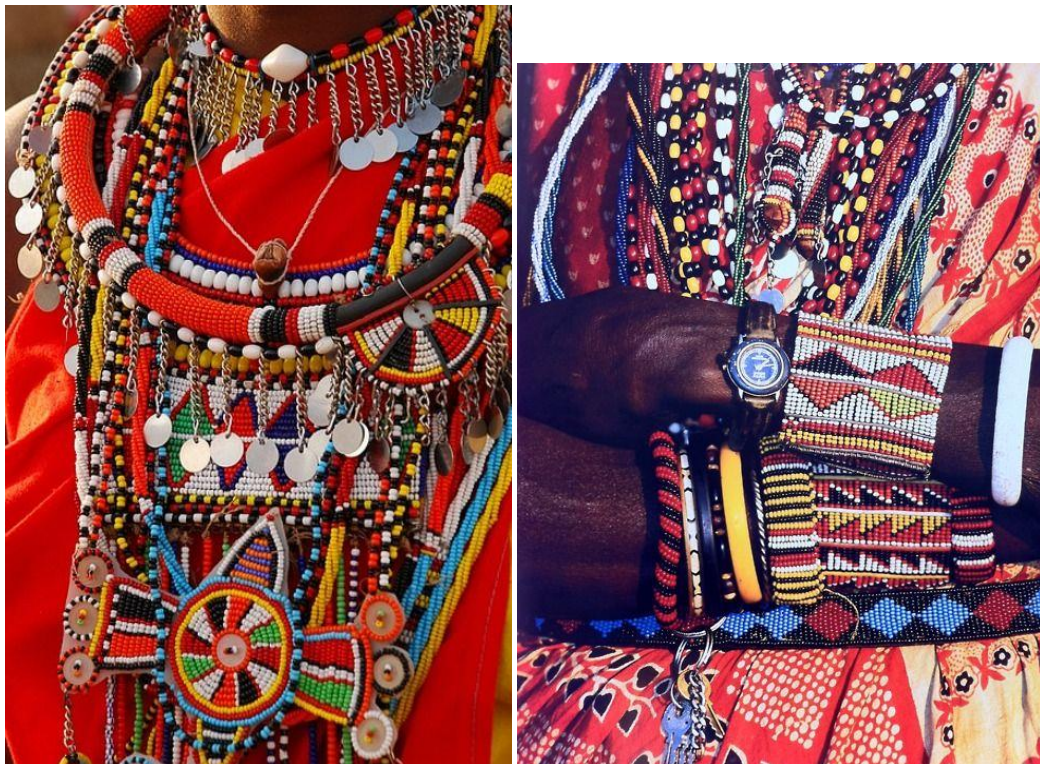
Žene će nositi vrlo razrađenu i teško perlatu ogrlicom na dan vjenčanja. Ogrlica često visi do koljena i može joj otežati hodanje. Pošto su brakovi uređeni unutar obitelji tako onda majka mladenki radi nakit za svoju kćer. Jedna je ogrlica napravljena isprepletanjem uboda koja govori o zajednici u kojoj se žena angažirana, drugi komad nalikuje na ovratnik prekriven perlicama u geometrijskim oblicima s perlicama koje vise sa prednje strane. Takav komad nakita ne predstavlja samo mladenku i njezinu obitelj, već i cijelu njihovu zajednicu.

Slika 18. Djevojka na svoemj vjenčanju

Postoje i ovratnici koje žene nose za ples, ali bez ikakvog ruba, a žene obično ih nose u više slojeva. Udana Masai žena nosi nborro ogrlicu od svijetloplavih perli. Oblik nije jedini koji ima simboliku, već i svaka boja koja je na njoj. Tako boje imaju sljedeće značenje:

- Crveno - označava hrabrost, jedinstvo i krv. Crvena je boja kravlje krvi. Kravu zakolju kada se Maasai susreću i stoga je jedinstvo povezano s crvenom.
- Bijelo - predstavlja mir, čistoću i zdravlje. Asocijacija za zdravlje potječe od kravljeg bijelog mlijeka koje pleme pije kako bi ostalo zdravo.
- Plava - predstavlja energiju i nebo. Kiša pada s plavog neba koje daje vodu za stoku.
- Narančasta - simbolizira gostoprimstvo. Asocijacija sa stočarima je da se posjetiteljima poslužuje kravlje mlijeko s narančastim tikvicama (posudama).
- Žuto - poput narančaste žute također simbolizira gostoprimstvo. Životinjske kože na krevetima posjetitelja su žute.
- Zelena - simbolizira zdravlje i zemlju. Stoka pase zelenu travu.
- Crno - predstavlja ljude i borbe koje moraju podnijeti.

Slika 19, 20: Detalji nakita

2.7. Odjeća

Odjeća se razlikuje po dobi i lokaciji. Mladi muškarci nose crnu odjeću nekoliko mjeseci nakon obrezivanja, međutim crvena boja je omiljena među Masaima. U tkaninu se utrljava crvena boja te tako postajući svojevrsna kamuflaža crvenog prašnjavog tla na tom dijelu Afrike. Ne nose samo crvenu već nose i plave, prugaste i karirane uzorke. Glavna odjeća koju nosi Masai je shuka koja je na Maa jeziku riječ za plahtu, to je komad tkanine koji se može nositi na razne načine, ovisi o osobnom stilom. Prvobitno je izrađen od životinjske kože uglavnom teleće i ovčje kože, ali komercijalizacijom pamuka 1960-ih godina pamuk je gotovo u potpunosti zamijenio kožom.

Shuka je obično crvene boje, Ali može biti i plave, ružičaste ili pak kariranog ili cvjetnog uzorka. Čest i odjevni predmet je i *kabga* na svahili jeziku. Masai blizu obale nose kikoi vrstu "*saronga*" koji dolazi u mnogo različitih boja i tekstila ali najčešće u prugastom uzorku.

Slika 21. Primjer cvijetne shuke

Život Masaia temelji se na dobnim skupovima. Za muškarce postoje tri faze. Djetinjstvo, ratnik i starješina. Dječak doseže ratnu dob u dobi od 15 godina, prolazi kroz niz rituala koji se zovu „*almal lengipaata*“. Ovo je najčudesnije vrijeme života muškarca i traje petnaest do dvadeset godina. Mladića u tom razdoblju može se prepoznati po izgledu. Kosa je izrasla i pletena u vrlo zamršenim uzorcima, ponekad korištenjem čak 16 niti u isto vrijeme.

Slika 22. Masai ratnik

Nosili su naušnice i narukvice, kao i ogrlice koje su visjele sa prednji i stražnje strane tijela. Oni također nose simbole kako bi pokazali svoja postignuća. *Errap* se nosi oko gornjeg dijela ruke, izrađenog od kože s metalnim žicama na prednjoj i stražnjoj strani, i pokazuje da se ovaj čovjek borio i ubio drugog čovjeka.

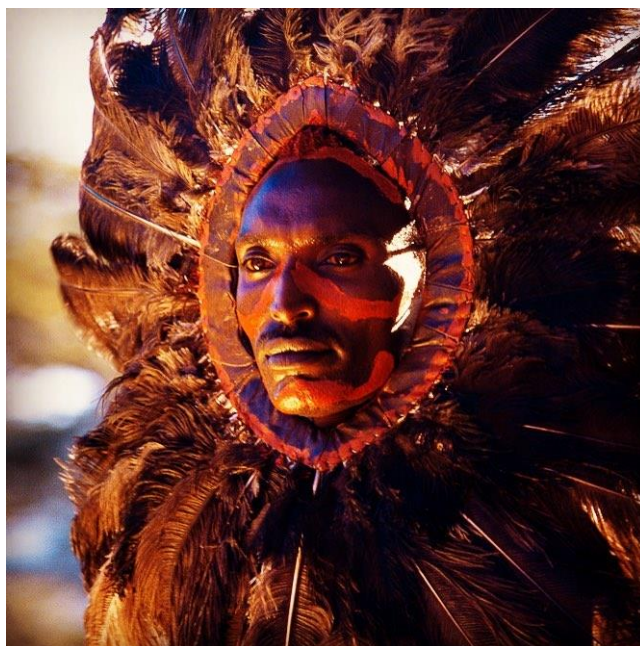
Slika 23, 24. *errap*

Olawaru je kapa od lavlje grive, što znači da je čovjek ubio lava.

Slika 25, 26: muškarci sa ogavljima olawaru

Enkuwaru je ogavlje izrađena od nojeva perja, koja je pokazala da se čovjek borio s lavom, ali lav je preživio.

Slika 27. Enkuwaru

Tijelo je ukrašeno bijelim vapnenačkom kredom u zamršenim uzorcima, a kosa je obojena crvenom okerom i životinjskim mastima.

Slika 28. Muškarci ukrašeni vapnenačkom kredom

Prijelaz od ratnika do starješine odvija se tijekom svečanosti zvane *eunoto*, što može biti izuzetno traumatično jer mu je majka obrijao kosu. Prvi muškarac koji je obrijao glavu nosi kožni plašt nazvanu *engilaa alamal*.

Slika 29. Obred brijanja glave

Glava se zatim pokriva okerom. Očekuje se da će starješina uzeti ženu i imati djecu i preuzeti ozbiljne odgovornosti unutar plemena. On će nositi tjeralicu za muhe koja je napravljena od slonova repa i simbolizira autoritet.

Postoje samo dvije životne faze žena, djetinjstva i odrasle dobi. Žena ulazi u odraslu dobi nakon što je prošla kroz obrezivanje. Majke ratnika nose *surutia*, namotane metalne medaljone. Ako je njezin sin prvi koji će obrijati glavu tijekom *eunoto ceremonije*, on nosi majčin *surutiju* i to onda postaje *loosurutia*. Oženjene žene također mogu nositi izdužene kožne naušnice.

Slika 30, 31: Surutijun

No, glavna značajka za žene su njihove izražene ukrašene ogrlice, koja su duže ispred i kraće na leđima. Ovratnike izrađuju žene i time postaju složenije dok žene rastu i stječu više vještina. Glave su obrijane da pokažu šarene ovratnike, koje se kreću dok plešu.

3. INSPIRACIJA

Prvi doticaj visoke mode s Masajskom kulturom predstavio je John Galiano ljeta 1997. godine za njegovu prvu kolekciju (kolekciju proljeće/ljeto). Kao imenovani dizajner za modnu kuću Christian Dior, John Galiano izabrao je Masai nakit kao inspiraciju. Galiano je spretno ujedinio nasljedstvo visoke mode Diora s tradicijama Masai uzorcima i bojama, kako bi signalizirao njegov dolazak i stvorio novu viziju kao i novi smjer u cijeloj modnoj kući Dior.

John Charles Galliano (rođen 28. studenog 1960. godine)

Galliano je britanski modni dizajner koji je bio glavni dizajner francuskih modnih kuća kao što su Givenchy (1995. do 1996), Christian Dior (1996. do 2011.) i vlastite modne kuće John Galiano (1988. do 2011). Trenutno je Galliano kreativni direktor pariške modne kuće Maison Margiela.

Pohađao je St. Anthony's školu Wilson's Grammar Školu u Londonu studirao je Saint Martin's školu umjetnosti.

Gallianu su četiri puta dodjeli nagradu za dizajnera godine. U anketi 2004. za BBC je prozvan petom najutjecajnijom osobom u britanskoj kulturi.

Slika 32. John Galiano proljeće ljeto 1997

Na modnim pistama sve više i više pojavljuje se utjecaj etno uzorka i raznih plemena, ne samo iz Afrike, nego i šire. Neki modni dizajneri uzeli su shuku kao inspiraciju i to vrlo

specifični uzorak koji je i najprepoznatljiviji za Masai kulturu, a to je karirana crveno-plava shuka.

Primjeri za to su:

Marc By Marc Jacobs proljeće/ljeto 2011.

Marc Jacobs (rođen 9.travnja 1963. Godine) je Američki modni dizajner. On je glavni dizajner vlastite modne marke Marc Jacobs i Marc by Marc Jacobs. Jacobs je pohađao srednju školu za umjetnost i dizajn i studirao na Parson školi dizajna u New Yorku.

Bio je kreativni direktor francuske modne kuće Louis Vuitton od 1997 sve do 2014. Nakon toga se vraća svojoj modnoj marki s kojom je još i danas.

Time magazin ga je uključio u listu „2010. Time 100 najutjecajnijih ljudi na svijetu“.

Marc Jacobs je jedan od naj utjecajnijih modnih dizajnera ovoga doba. Njegova kolekcija je pridonijela da ljudi upoznaju kulturu Masai naroda kroz boje i uzorke na odjevnim predmetima.

Slika 35. Marc By Marc Jacobs proljeće/ljeto 2011

Thakoon jesen/zima 2011.

Thakoon Panichgul (rođen 1974 godine) je američki modni dizajner. On je nova generacija nadolazećih modnih dizajnera. Obrazovao se na Parsons školu dizajna i Sveučilištu u Bostonu. Otkrila ga je nitko više nego sama Anna Wintour i uz pomoć nje dobio svoju prvu kolaboraciju sa poznatom modnom kućom „The Gap“. Njegove kreacije su nosile mnoge poznate dame kao što su: Demi Moore, Michelle Obama, Sara Jessican Parker te mnoge druge. 2011. godine inspiracija mu je bila Masai shuka.

Slika 38. Thakoon jesen/zima 2011

Kim Jones za Louis Vuitton proljeće/ljeto 2012.

Louis Vuitton je luksuzna modna kuća koja je osnovana 1854. godine. Louis Vuitton počeo je s izradom kovčega i kožne galanterije te se proširio na odjeću i obuću. Vuitton je velika i jaka modna kuća koju nose i vole poznati diljem svijeta. Inspiracija za jednu kolekciju bili su upravo Masai

Kim Jones (rođen 11. rujna 1973. godine) je britanski modni dizajner. Školovao se na Central St Martins College. Kroz svoju karijeru surađivao je sa mnogim modnim kućama kao što su: Topman, Mulberry, Louis Vuitton, McQ by Alexander McQueen, Hugo Boss i Iceberg.

Slika 41. Kim Jones za Louis Vuitton proljeće/ljeto 2012.

4. METODA RADOVA

U ovom radu glavno područje istraživanja je šareni nakit. U kolekciji nakita inspiriranoj Masaima krenula sam od njihovih boja i onda se razvilo u nešto što je samo na dijelovima imalo utjecaj na njihov nakit. Počela sam uzimati inspiraciju ne samo iz nakita nego iz područja u kojem žive, bojama kojima se ukrašavaju. Nikada se nije izgubila nit i poveznica sa njihovom kulturom i značenjem njihovog nakita. Oni nose nakit u posebnim prilikama i u svakodnevici tako i moj nakit. Žene mogu nositi nakit u bilo kojoj prilici i začiniti kombinaciju sa šarenim i veselim ogrlicama.

Ideja za ovaj rad došla je spontano. Oduvijek sam voljela izrađivati ogrlice i ostali nakit. Prvo sam ga izrađivala od raznih šarenih perli, ali vremenom su me zaintrigirali i drugi materijali. Većinu ogrlica sam izradila namatajući vunu ili pamučnu traku oko gumenih traka za pričvršćivanje prtljage. One su mi bile zgodne jer na krajevima već imaju kuke koje se fantastično uklapaju kao kopče za ogrlicu. Ove gume se mogu nabaviti u raznim dužinama i time sam se poigrala. Sve ogrlice su takve da se mogu kombinirati u raznim varijantama.

Osim gumenih traka koristila sam i plastičan konopac za vješanje rublja. Na njega sam također omatala pamučni konac. Kod tog materijala mi se svidjelo što nije samo uobičajeno padao već se frče i ima razigranu liniju.

Svoje ogrlice upotpunila sam plošnim ukrasima izrađenih od "Hama" perlica koje se pritiskom vrućeg glačala rastapaju i dobija se uzorak, u mom slučaju inspiriran Maasai nakitom.

Boje koje sam koristila nisu samo boje koje koriste Masai, već sam dodala i tople smeđe nijanse u rasponu od svijetle do boje zemlje.

5. LIKOVNA ANALIZA RADOVA

Nikad nisam mislila da ću raditi likovne analize svojih radova. Ove ogrlice su inspirirane Masai plemenom i kako sam počela raditi tako su se i ogrlice razvijale gdje je počela izlaziti moja kreativnost.

Primjer 1.

Ova ogrlica ima najveću sličnost sa nakitom Masai plemena. Sastoji se od tri međusobno isprepletenih ogrlica. Kompozicija je slobodna, otvorena i dinamična. Dinamiku joj daje igra debljih i tanjih linija te igra boja. Boje su jednostavne, gotovo osnovne (crvena, plava, žuta). Koriste se i narančasta i zelena. Zanimljiva je ta isprepletenost različiti tekstura konca, plastike, pamučnog materijala i staklenih perli. Prva ogrlica je kruta i debela. Na njoj se u ritmu izmjenjuju boje zelena, crvena žuta i plava. Druga ogrlica je isprepletana raznim pamučnim trakama, koje neuredno padaju. Ovu dinamičnu kompoziciju upotpunjuje pamučna crno bijela traka. Pamučna ogrlica povezuje prvu ogrlicu i plošne plastične elemente u jednu cjelinu. Plastični elementi od hama perli imaju geometrijske oblike u svojim uzorcima (trokut,

krug i dr.). Ovi plošni elementi su različiti od pletenih i vunениh „tuba“ ogrlica i to daje zanimljiv kontrast i teksturu cijeloj kombinaciji. Kako je puno tekstura tako je i puno boja. Niti jedna boja ne prevladava, sve su jednako raspoređene. Ova ogrlica je od više ogrlica koje se mogu zasebno nositi, a i sve zajedno. Inspiracija nadodavanja i slojevitost je došla baš iz njihovog nošenja nakita. Kod njih ne postoji poslovice "manje je više,, kod njih je uvijek "više je više,, kao i na ovoj kombinaciji.

Primjer 2.

Velika je razlika između primjera 1 od sljedećeg primjera.

Primjer dva je sasvim jednostavna ogrlica. Ova ogrlica je duga i omotana dvostruko oko vrata. Kompozicija je simetrična, s jedne strane je topla žuta boja, a s druge hladna plava. Povezuje ih šarena resa napravljena od raznobojne vune. Osim te dvije boje omotavana je i vuna koja gradirajući postepeno prelazi sve dugine boje (plava, žuta, crvena, narančasta) te se konstantno ponavljaju. U ovoj ogrlici prevladavaju hladne nijanse plave iako u ogrlici ima i toplih boja. Ogrlica je dosta kruta i stoji na mjestu. Na sredini ogrlice je resa koja razigrano „strši“ na sve strane puna boja.

Primjer 3.

Razigranost zrake sunca idealno s povezuje sa razigranošću i toplinom ove ogrlice. Za ovu ogrlicu korišten je plastični konop za vješanje rublja omotan pamučnim koncem u žutoj i crvenoj boji. Kompozicija je složena i dinamična ova ogrlica je voluminozna i izlazi iz svojih okvira. Trake fluidno putuju i kreću se po prsima i vratu, ali one ne padaju već se odupiru sili teži i kao da lebde nad vratom.

Prevladavaju tople boje crvena i žuta, a imamo i kontrast kožne crno bijele trake. Osim crno bijele trake prisutna su i tri elementa, tri valjka koji su omotani koncem ili vunom. Oni daju određeni kontrast cijeloj kompoziciji i stvaraju novu dinamiku kod same ogrlice.

Primjer 4.

Kombinacija ogrlica je sastavljena zapravo od tri ogrlice zajedno koje čine jednu cjelinu. Ogrlica u prvom planu sa zelenim elementom od Hamma plastičnih perli daje kontrast razigranoj resastoj bordo žutoj ogrlici. Čupava ogrlica podsjeća na njihovu „*Enkuwaru*“ koja je zapravo oglavlje od nojevog perja – što je stilizirana u ogrlicu. Preko ogrlice od resa pada žuto narančasta ogrlica koja je vezana u čvor.

U ogrlicu su ukomponirani krugovi – plastični plošni element i „čvor“ narančasto žute ogrlice koji je elipsoidnog oblika i čini kontrast punom plošnom elementu. Kombinacije ogrlica je asimetrična, ali ogrlica od resa povezuje dvije ogrlice u ujednačenu i zanimljivu novu kompoziciju.

6. ZAKLJUČAK

Masai su mnogo godina bili zakinuti i pod "vlasništvom" kolonizatora te su se kroz godine počeli prilagođavati. Ukomponirali su svoju tradiciju i ponijeli neke nove vrijednosti i nove tradicije u već postojeću kulturu. Kako se svijet mijenja, tako se mijenjaju i ljudi. Oni više ne žive tradicionalnim načinom života, već se školuju, bave se politikom. Žene su počele donositi odluke o svojoj obitelji, zarađuju od izrade nakita koji je sada poznat po cijelome svijetu. Možda je zapadnjačka kultura unijela nemir i negativne promjene unutar tradicionalne zajednice, ali je isto tako kultura Masaia postala globalno poznata. Kao žena mislim da se za žene stvaraju nova pravila i nove mogućnosti koje one do sada nisu imale. Žene su dobile glas i počele razmišljati o svojoj dobrobiti. Primjer su žene u Samboru plemena koja žive u selima gdje su isključivo žene.

Svakim danom otkrivamo nešto novo i jedinstveno i sve se više povezujemo s tim predivnim plemenom zvanom Masai.

7. LITERATURA

1. Web-stranica: <http://www.maasai-association.org/maasai.html> (datum preuzimanja: 07.07.2017.)
2. Web-stranica: <http://www.kenya-information-guide.com/maasai-tribe.html> (datum preuzimanja: 08.07.2017.)
3. Web-stranica: <http://maasaiwilderness.org/maasai/> (datum preuzimanja: 08.07.2017.)
4. C. Hoffman, Povratak iz Afrike, Stanek, 2010.
5. M. Ferrera, Narodi svijeta, Stanek, 2004.
6. R. Bertović, Masai: Ratnici Serengetija, Drvo znanja, 10 (2006.), str. 58-62
7. D. Kunc, Kod ponosnih Masaia i Makonda, Meridijani, 12 (2005.), str. 58-61
8. Web-stranica: <http://thecoincidentalandy.blogspot.hr/2010/10/be-inspired-masai-beadwork.html> (datum preuzimanja: 04.07, 2017.)
9. Web-stranica: <https://wol.jw.org/hr/wol/d/r19/lp-c/102002129> (datum preuzimanja: 04.07, 2017.)